ตำนานพระพุทธบาท

จากตำนานพระพุทธบาทภูควายเงิน (โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์การพิมพ์,มปป.) กล่าวว่า ในสมัยพุทธกาล พระพุทธองค์ได้เสด็จจากกรุงสาวัตถีมายังดอยจารี (ภูควายเงินปัจจุบัน) ทรงโปรดเทศนาสั่งสอนจนพรานป่าและประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านอุบมุง บ้านบุโฮม บ้านท่านาสีดาและบ้านผาแบ่น เกิดความเลื่อมใสศรัทธา ในพระธรรมคำสั่งสอนและหันมานับถือพระพุทธศาสนาก่อนที่พระพุทธองค์จะเสด็จกลับกรุงสาวัตถี พุทธศาสนิกชนได้ขอให้ทรงนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้ให้เป็นที่สักการบูชาแทนพระองค์จึงทรงเสด็จประทับรอยพระบาทไว้ที่เชิงเขา พร้อมทั้งมอบคาถาให้เป็นคำกราบไหว้รอยพระพุทธบาทภูควายเงิน ซึ่งใช้มาจนปัจจุบัน

วัดพระพุทธบาทภูควายเงิน
บ้านผาแบ่น หมู่ ๖ ตำบลอุมุง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ที่ตั้ง ขนาด

วัดพระพุทธบาทภูควายเงิน ตั้งอยู่ที่ละติจูด ๑๗ องศา ๕๓ ลิปดา ๕๐ ฟิลิปดา เหนือ และลองติจูดที่ ๑๐๑ องศา ๔๔ ลิปดา ๑๐ ฟิลิปดา ตะวันออก ตั้งอยู่บนภูควายเงิน ซึ่งสูง ๔๐๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง อยู่ในเขตหมู่บ้านผาแบ่น หมู่ ๖ ตำบลอุมุง อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย วัดมีพื้นที่ทั้งหมด ๑๕๐ ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ	จดถนนบ้านผาแบ่น-อุมุง
ทิศใต้	จดภูหมอน
ทิศตะวันออก	จดบ้านอุมุง
ทิศตะวันตก	จดภูธนู

ประวัติหลวงปู่เย็น ฐานธัมโม เจ้าอาวาส

หลวงปู่เย็น ฐานธัมโม เกิดเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๐ ที่บ้านแฮ่ ต.กุดป่อง อ.เมือง จ.เลย .อุปสมบทที่วัดถ้ำผาปู่ ต.นาอ้อ อ.เมือง จ.เลย พ.ศ.๒๕๓๐ หลังเกษียณอายุราชการจากตำแหน่ง ร.ต.ต.เย็น ศรีมงคล แล้วมาจำพรรษาที่วัดพระพุทธบาทภูควายเงินและได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐ จนปัจจุบัน

คำกราบไหว้พระพุทธบาท

นะโม ๓ จบ

ตะเนหะนะนาคะราชา ยะจิตโต โคตะโม

พุทธะเชฏฐัง่ปาทะวะรัง อหังวันทามิ สัพภะทา

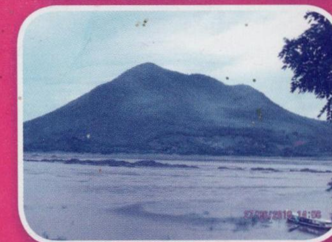
คำแปล: พระโคดมพุทธเจ้า ผู้มีจิตเป็นใหญ่เหนือกิเลส ข้าพเจ้าขอนมัสการรอยบาทของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ตลอดกาลทุกเมื่อ

จัดพิมพ์ะเผยแพร่เพื่อถวายเป็นพุทธบูชารอยพระพุทธบาทในโอกาสแห่งปีพุทธชยันตีและเป็นปีที่สร้างวัดอายุครบ ๒๕๕ ปี และฉลองอายุ ๘๕ ปี ของหลวงปู่เย็น ฐานธัมโม เจ้าอาวาส ในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๕๕
โดย ผศ.ดร.สุวารีย์ ศรีปูณะ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วัดพระพุทธบาทภูควายเงิน

• การก่อตั้งวัด

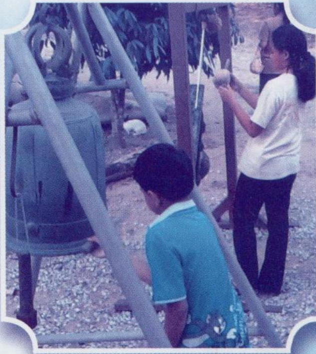
วัดพระพุทธบาทภูควายเงิน ก่อสร้างเมื่อใดไม่มีหลักฐานบันทึกชัดเจน แต่คาดว่าน่าจะสร้างขึ้นประมาณ พ.ศ. ๒๓๐๐

วัดเป็นที่ตั้งของพระพุทธบาทภูควายเงินซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนให้เป็นโบราณสถานสำหรับชาติ ลำดับที่ ๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๒ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ.๒๔๗๘

วัดนี้ได้รับการฟื้นฟูบูรณะ พ.ศ. ๒๕๓๐-ปัจจุบัน โดยหลวงปู่เย็น ฐานธัมโม

ประวัติ
วัดพระพุทธบาทภูควายเงิน

วัดนี้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.๒๓๐๐ แต่เป็นวัดร้างเป็นช่วงๆ มีพระธุดงค์เดินทางมาปักกรดบำเพ็ญเพียรอยู่เสมอ ในบริเวณวัดพบว่ามีรอยพระพุทธบาทอยู่ภายใต้ซุ้มอิฐที่มีขนาดเล็กซึ่งคนเข้าไปนั่งได้เพียง ๒ คน ซุ้มนี้คนในท้องถิ่นเรียกว่าอุบมุง ต่อมาคำว่าอุบมุงได้กลายเป็นชื่อหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ทางตะวันออกของวัด และปัจจุบันเรียกชื่อบ้านอุมุง

ที่มาของชื่อวัด มาจากดั้งเดิมมีชาวนาคนหนึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่บ้านอุบมุง ได้นำควายขึ้นมาเลี้ยงกินหญ้าบนบริเวณวัดเป็นประจำ และได้นำอาหารมาถวายพระธุดงค์ที่มาบำเพ็ญเพียรที่วัดนี้อยู่เสมอ จากอานิสงค์แห่งการให้ทานทำให้ข้าวในนาเจริญงอกงามดีและขายข้าวได้เงินมากทุกปีจนร่ำรวย เพื่อนบ้านจึงเรียกเขาว่าเศรษฐีพ่อนา และด้วยสำนึกในบุญคุณของควายที่ช่วยไถนา เศรษฐีจึงเรียกควายคู่ทุกข์คู่ยากนี้ว่าควายเงิน และเรียกภูเขานี้ว่าภูควายเงิน วัดนี้จึงชื่อว่าวัดพระพุทธบาทภูควายเงิน จนถึงปัจจุบัน

• การสร้างมณฑปครอบพระพุทธบาท

เดิมพระพุทธบาทตั้งอยู่ในศาลาหลังคาย่อมุมไม้สิบสอง ต่อมา พ.ศ.๒๕๕๔-๒๕๕๕ พุทธศาสนิกชนผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนาจึงได้ร่วมบุญกันสร้างมณฑปเป็นอาคารปูนถาวร เพื่อครอบรอยพระพุทธบาท

• โบราณสถานและโบราณวัตถุในวัด

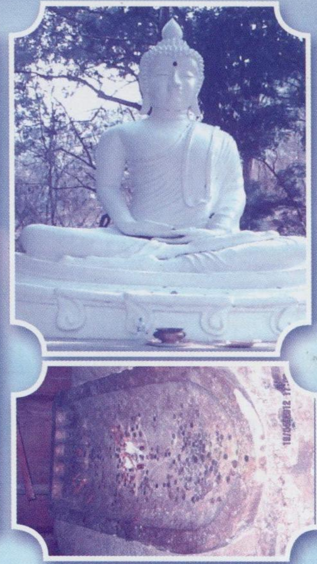
สิ่งสำคัญอันเป็นมงคล ได้แก่ พระพุทธบาทภูควายเงิน ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาเพื่อเป็น ศิริมงคลแก่ชีวิต พระประธานในวัด คือ พระเจ้าใหญ่พุทธฉัพรรณรังสี ซึ่งมีสีขาวสวยงาม รูปปั้นควายเงิน ศาลาปฏิบัติธรรมที่ประดิษฐานพระรูปของพระเกจิอาจารย์ กุฏิเจ้าอาวาส ศาลาหอฉัน และมีจุดชมวิว ให้ชื่นชมภูมิทัศน์ลำน้ำโขงและภูเขาสองฝั่งโขงไทย-ลาวที่สวยงามตลอดปี

• ลักษณะรอยพระพุทธบาท

รอยพระพุทธบาทภูควายเงิน ประทับอยู่บนหินแกรนิต มีขนาดกว้าง ๑ ศอกหรือประมาณ ๑.๘ -๑.๑ เมตร ยาว ๑ วา หรือประมาณ ๒ เมตร เป็นโบราณสถานประเภทปูชนียสถานในพระพุทธศาสนาสันนิษฐานว่ามีอายุราวพุทธศตวรรษที่ ๒๒-๒๔ ในช่วงสมัยวัฒนธรรมล้านช้าง มีการซ่อมแซมปฏิสังขรณ์ตามรูปเดิม และตกแต่ฉาบปูนทาสีทองแล้ว ๒ ครั้งในพ.ศ.๒๔๗๘ และ พ.ศ. ๒๕๒๘ เนื่องถูกลักลอบขุดทำลาย

รอยพระพุทธบาทภูควายเงิน เป็นโบราณสถานสำหรับชาติ อันดับที่ ๒ ที่กรมศิลปากรขึ้นทะเบียนโดย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๒ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ.๒๔๗๘ (หน้า๓๖๙๘ อ้างถึงในจังหวัดเลย โบราณสถานขึ้นทะเบียน:หน้า๒๑๙-๒๒๐)

• ผลานิสงส์ของการทำบุญรอยพระพุทธบาท

ในตำนานพระพุทธบาภูควายเงิน ตอนหนึ่ง กล่าวว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะประทับรอยพระพุทธบาท ไว้ที่เชิงเขาภูควายเงินนั้น ได้ทรงตรัสแก่พุทธศาสนิกชนไว้ดังนี้

๑. ผู้ใดมีศรัทธาได้สร้างขึ้นเป็นพระธาตุก่อกวมรอยพระพุทธบาท (สร้างมณฑปหรือเจดีย์) จะได้บุญ ตายแล้วได้ไปเกิดในสวรรค์ มีวิมานทองเป็นที่อยู่ และมีนางฟ้าเป็นบริวาร

๒. ผู้ใดมีศรัทธาได้เอาแผ่นทองประทับรอยพระพุทธบาทให้เป็นที่สวยงาม ตายแล้วจะได้เกิดในสวรรค์ ผิวพรรณเปล่งปลั่งเหมือนจันทร์เพ็ญ ใครเห็นใครก็รักและอยากมอง

๓. ผู้ใดชักชวนญาติพี่น้องมานมัสการรอยพระพุทธบาท ตายแล้วจะได้เกิดในสวรรค์ มีความสุขกายสุขใจ นึกคิดสิ่งใดได้ดังประสงค์

๔. ผู้ใดนำเอาข้าวน้ำโภชนะอาหารมาถวายทานในงานบุญพระพุทธบาท(ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓) ตายแล้วจะได้ไปเกิดในสวรรค์ มีนางฟ้าเป็นบริวาร มีกำลังกาย วาจาและใจแข็งแรงดุจพญาช้างสารอันเป็นพาหนะของท้าวเวสสุวรรณ ต้านทานจนศรัตรูพ่ายแพ้ไป